iver.reistad@ramboll.no
bente.moringen@henninglarsen.com

Kopi: post@sigdal.kommune.no

Drammen, 10. november 2022

Dette brevet sendes på vegne av DNT Drammen og Omegn, DNT Ringerike, Kongsberg og Omegns Turistforening, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Naturvernforbundet i Buskerud, Birdlife Norge avd. Buskerud, Drammen klatreklubb, Buskerud KFUK-KFUM Speidere, Buskerud orienteringskrets, NOTS Drammen og Omegn, Buskerud Botanisk forening, Skogselskapet i Buskerud og Telemark.

Områdereguleringsplan for Djupsjøen - Leppejuv

Plan ID: 2022003. Uttalelse FNF Buskerud.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Buskerud viser til områdereguleringsplan for Djupsjøen – Leppejuv, plan id: 2022003.

- Vi mener at omfanget av eksisterende fritidsbebyggelse i Sigdal kommune og området rundt Norefjell allerede er svært stort, og ny planlagt utbygging strider imot nasjonale og regionale føringer. Se «Rettleiar om planlegging av fritidsbustader», blant annet 4.2. Meldinger til Stortinget og 4.3. Nasjonale forventningar[1].
- Store deler av arealet som berøres er utmark i form av skogsareal, myrer og vann, og vi mener derfor at området trenger en grundigere konsekvensutredning. Man må legge Naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) og § 10 (samlet belastning) til grunn før ny utbygging vedtas.
- Sigdal kommune må synliggjøre og tydelig invitere til medvirkning fra befolkningen og andre interessegrupper i sine plansaker. Det er ikke lett å få en god oversikt over planer og høringer i kommunen.

Med dette som bakgrunn har vi som er tilsluttet FNF Buskerud skrevet en uttalelse til planarbeidet.

[1] Rettleiar om planlegging av fritidsbustader - regjeringen.no

Fritidsbebyggelse i Sigdal kommune.

Tallet på fritidsbygg har hatt en jevn økning de siste 20 årene. Tall fra SSB viser at det i perioden 2010–2020 ble bygd omtrent 4 500 nye fritidsbygg i Norge hvert år. 2021 var et rekordår, da hele 6 861 nye fritidsbygg fikk igangsettingstillatelse … Det er flest fritidsbygg i Innlandet og Viken fylke. Her blir det også bygd flest nye fritidsbygg. Det er stadig flere kommuner som har flere fritidsbygg enn boliger. Majoriteten av disse er fjellkommuner i Sør-Norge. Vinje, Trysil og Sigdal kommune topper denne listen med over 3 000 flere fritidsbygg enn boliger[2].

Planlagt bebyggelse i Sigdal kommune.

Arealbruk er den største trusselen mot jordkloden i dag. Hyttebygging utgjør 25 prosent av ødeleggelsen av norsk natur hvert år.

Interesseorganisasjonen Sabima[3] har laget et kartgrunnlag som viser hvor mye areal som er planlagt nedbygd i den enkelte kommune i Viken. Kartet viser kun tall for de kvadratmeterne hyttenes grunnflate dekker. Atskillig mer natur går med til blant annet veibygging, og til planering av store hyttefelt. Naturen mellom og rundt nye hytter og i hyttefelt er også ofte sterkt fragmentert og endret, og dermed ubrukelige for en rekke arter som holdt til der tidligere[4].

Bare i 2021 ble det godkjent ny nedbygging på 3721 m2[5] i Sigdal kommune: Vi mener dette omfanget av fritidsbolig- utbygging er svært uheldig. Vi mener Sigdal kommune må se på det totale bildet for hvor mye areal som bygges ned i fjellområdene, og hvor bærekraftig dette egentlig er.

Slik ser kartet ut for hvor mye areal som er *planlagt nedbygd* i planområdet ved Djupsjøen – Leppejuv i Sigdal kommune[6]:

Kartet viser kun planlagte fritidsboliger. Allerede utbygde områder, vei, elektrifisering og avløp kommer i tillegg:

[2] Kommunal og distriktsdepartementet: Rettleiar om planlegging av fritidsbustader. September 2022.
[3] Om Sabima - Sabima
[4] Sigdal - Naturkampen (sabima.no)
[5] Sigdal - Naturkampen (sabima.no)
[6] GeoTales – Naturindikatorer Viken Fylkeskommune

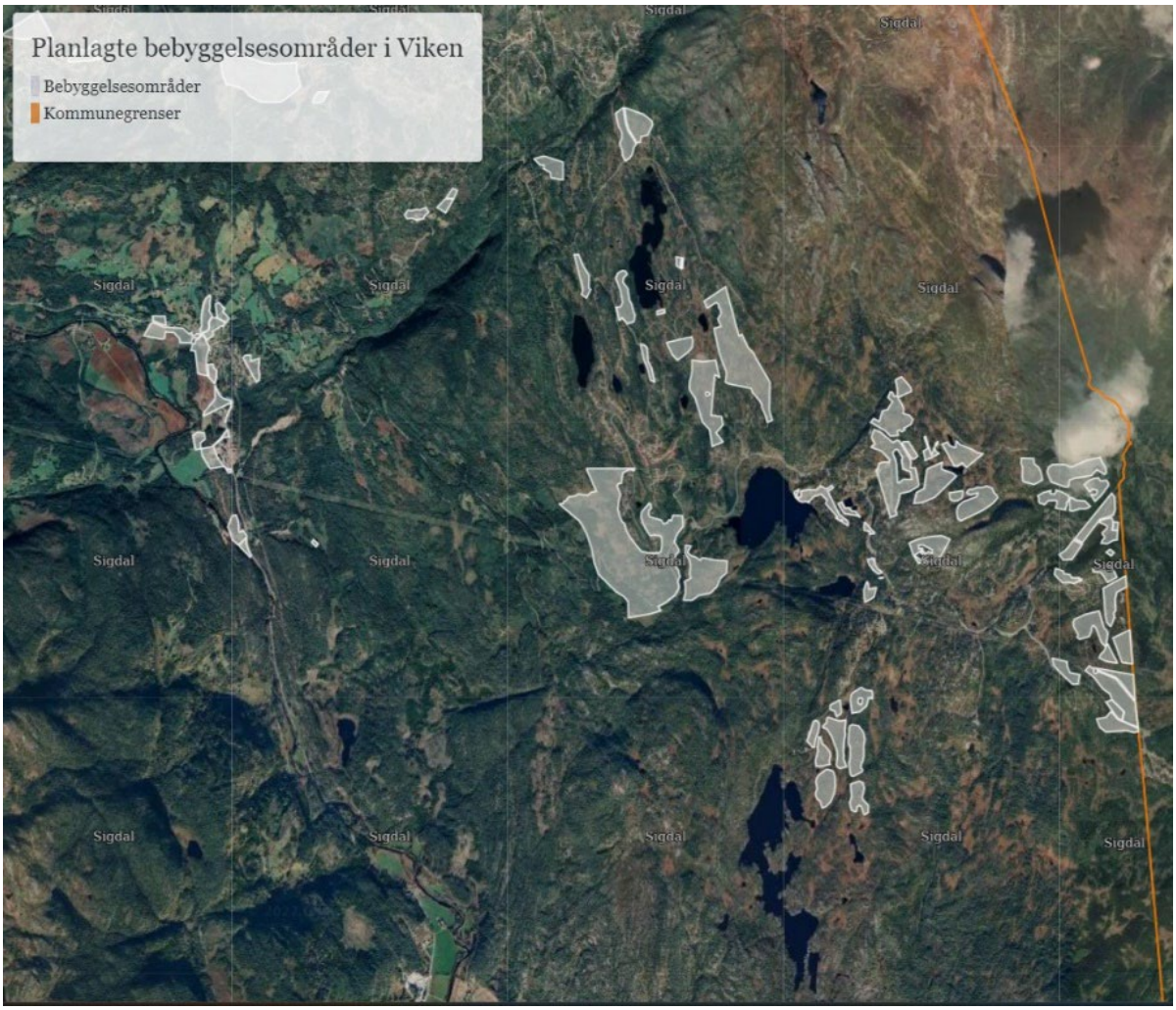

1 Kartgrunnlg fra Sabima – Naturkampen/ planlagt nedbygging i planområdet.

Vi støtter Hytteforeningene Norefjell Vest som påpeker i sin uttalelse at den foreslåtte planavgrensningen for områdereguleringen omfatter denne langt større områder enn hva som fremgår av vedtatt kommunedelplan for dette området.

Planavgrensningen for områdereguleringen bør følge de utbyggingsområdene som fremgår av kommunedelplanen.

Kart over forslag til planavgrensning:

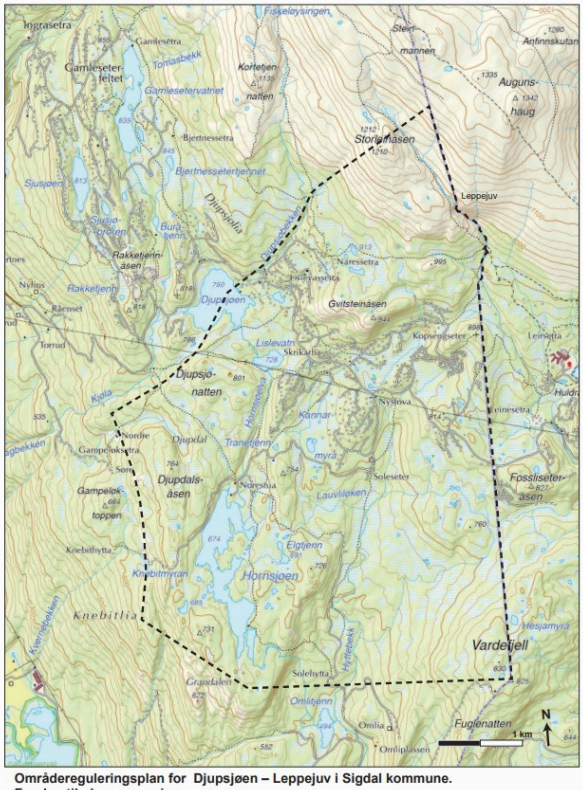

Områdereguleringsplan for Djupsjøen – Leppejuv i Sigdal kommune.
Forslag til planavgrensing

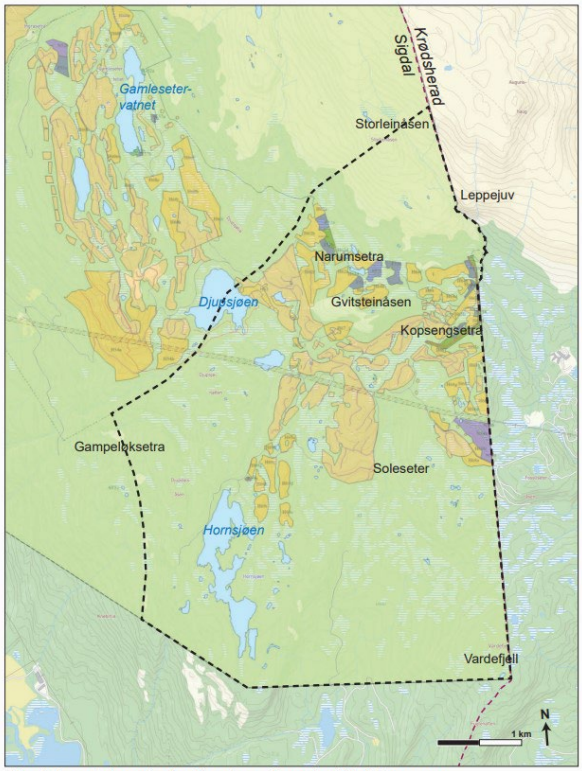

Områdereguleringsplan for Djupsjøen – Leppejuv i Sigdal kommune.
Forslag til planavgrensing, med kommunedelplanen som bakgrunn

Hornsjøen – et av få områder uten hyttebygging

Vi står bak uttalelsen som Naturvernforbundet i Buskerud har skrevet etter befaring i området:

«Store deler av det øvre fjellskogbeltet i Sigdal fra Krødsherad grense til Flå grense nord for Haglebu er enten bygd ut eller påvirket av godkjente utbyggingsplaner. Det arealet som er igjen er med få unntak sterkt fragmenterte. I planen blir disse omtalt som «grønne strukturer» og «grønne korridorer» som skal etterlate et inntrykk av at det er tatt hensyn i fjellskogområdet. Fjellskogen er imidlertid verken grønne strukturer eller grønne korridorer, men økosystem – leveområde for planter og dyr. Noen er rødlista, andre ikke. Det kan ikke være slik at en skal ha et ensidig søkelys på trua arter. Fragmentering av leveområda er for mange arter særs uheldig – også for de «vanlige» artene i fjellskogen. Et moment i dette er den nye trenden, hvor praktisk talt all skogen i utbyggingsområdene blir hogd. Sigdal kommune legger opp til storstilt utbygging av fritidsboliger i området Djupsjøen - Leppejuv og et område på nordøsttsiden av Hornsjøen som vil styrke denne uheldige utviklinga.

Det øvre området er myrlendt med små vann og skogkledde koller. Det blir særs krevende å bygge uten å ødelegge myr, eller lage varige sår i landskapet. Etter vår oppfatning vil en utbygging her føre med seg uakseptable negative konsekvenser for naturmangfold, myr, landskap og friluftsliv. En utbygging vil påvirke villreinen negativt på grunn av økt ferdsel i området» …
Området sør for skogsbilvegen ned mot Hornsjøen er uten hytter, og bør være det også i framtiden. Hornsjøen er et av få større vann uten hytter rundt. Det dreier seg i realiteten om å åpne et helt nytt

område for utbygging. I tillegg til negativ verknad for landskap og friluftsliv, vil det også true sårbare arter»[7].

Krav til Konsekvensutredning

Politikerne SKAL ha kunnskap om konsekvensene før de fatter et VEDTAK.

I varslingsbrevet står det følgende: *Gjennom kommunedelplanen for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum er det gjennomført konsekvensutredning av alle aktuelle utbyggingstiltak i planområdet. I samråd med Sigdal kommune er det vurdert at utredningsplikten er oppfylt iht. forskrift om konsekvensutredning. Det vil derfor ikke bli utarbeidet noen ny konsekvensutredning for området, men aktuelle virkninger av planen vil bli omtalt i planmaterialet*[8].

Vi mener denne vurderingen er svært uheldig, og krever en grundig kartlegging av det biologiske mangfoldet i området, fra en ekstern aktør, før nye utbyggingsplaner iverksettes. Dette jamfør naturmangfoldlovens § 8 om kunnskapsgrunnlaget: «Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.»

Den utførte konsekvensutredningen (2016) er svært mangelfull. Vi stiller spørsmålstegn ved at utbygging sin konsekvens for temaer som landskap, naturmangfold/villrein og grønnstruktur og rekreasjon/friluftsliv i flere områder har blitt vurdert til «ingen konsekvens», til tross for at en eventuell utbygging klart vil få negativ konsekvens for tema. Det er åpenbart at anleggelse av nye hyttefelt i et område som i dag fremstår relativt uberørt, vil ha en konsekvens for landskap og biologisk mangfold.

Natur og biologisk mangfold

Naturpanelets rapport setter blant annet søkelys på at kortsiktig profitt og vekst ofte skygger for de mange verdiene i naturen. Samtidig beskriver panelet en rekke metoder og verktøy for å ta hensyn til ulike verdier[9].

Arealbruk legger betydelig press på naturens biologiske mangfold. Med en målsetting om stadig flere hyttefelt viser det at Sigdal kommune ikke virker å ta helt innover seg at vi lever midt i en naturkrise.

I den opprinnelige konsekvensutredningen fra 2016 (som vi mener er svakt gjennomført) står det «Ingen kjente registrerte verdier» og «ingen konsekvens» for naturmangfoldet. Med så mye skog, myrer og vann i området, er det naturligvis også et rikt biologisk mangfold der.

Hvordan kan da konsekvensutredningen konkludere med «Ingen konsekvens» for det biologiske mangfoldet i dette området?

Vi mener dette er en mangelfull kartlegging, og lav verdisetting av naturarealer.

---

[7] Utdrag fra uttalelse innsendt fra Naturvernforbundet i Buskerud ved Martin Lindal.
[8] Varsel om oppstart av områdeplan Djupsjøen - Leppejuv - Sigdal kommune
[9] Naturpanelet (Ipbes) - Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no)

Naturens varsellamper blinker rødt. WWFs Living Planet Report 2022 viser at verdens dyrebestander har stupt med gjennomsnittlig 69 prosent siden 1970[10].

Fjellfugl

Forskning viser at fjellfuglbestandene er redusert med ti prosent over hele Europa siden 2000. Her i Norge opplever vi en markant nedgang i fuglebestander som lirype, fjellrype, gauk, heipiplerke, gråsisik, bjørkefink, lappspurv, sivpurv og snøspurv.

Hovedårsaken i nedgangen i fjellfuglbestandene skyldes klimaendringer og nedbygging av areal.

Et raskt søk på Artsdatabanken.no gir meg informasjon om at det finnes følgende «kritisk truede» eller «sterkt truede» arter i området som Vipe, Hubro og gaupe, og sårbare arter som fiskeørn og granmeis.

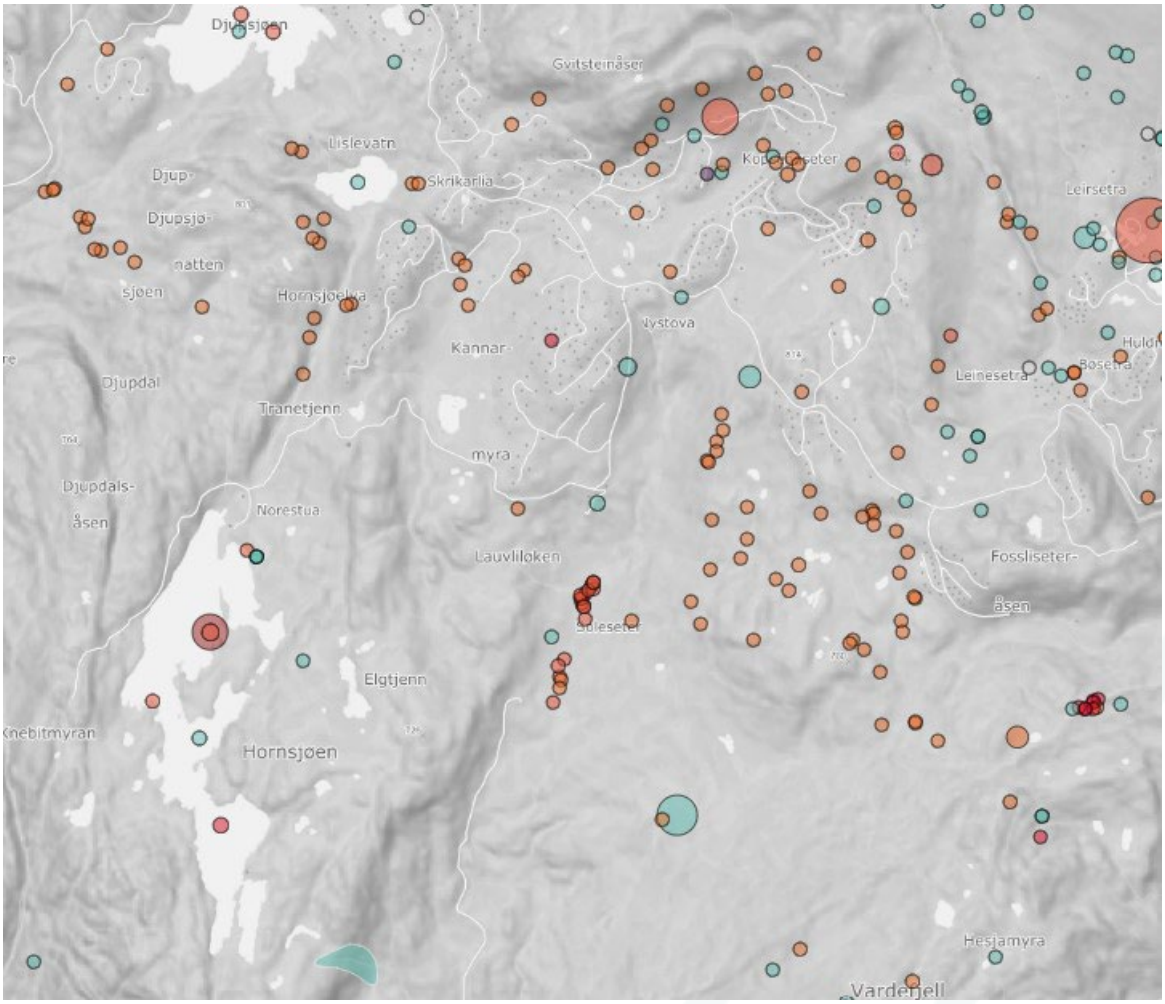

2Funn i Artsdatabanken for området

Vi støtter og viser til uttalelsen fra Birdlife Norge avd. Buskerud som skriver i egen uttalelse at konsekvenser for naturmangfold og spesielt fuglefaunaen må utredes mye mer detaljert enn i overordnet plan. Det må spesielt legges vekt på områder med myr og vann/vassdrag.

[10] WWFs rapport om naturens tilstand: Living Planet Report - WWF

Villrein

Omfanget av eksisterende og allerede planlagt fritidsbebyggelse er svært stort. En utbygging av hele dette området vil føre til en stor økning i ferdselen i fjellområdene og dermed ytterligere press på villreinområdene.

Viken fylkeskommune har vedtatt en regional plan for Norefjell og Reinsjøfjell[11]. Planen sikrer viktige leveområder for villreinen, viktige friluftsområder, og avgrenser utbyggingssoner for fritidsbebyggelse og reiselivsanlegg.

Regjeringen godkjente i september 2021 Sigdal kommune sitt ønske om å utvide utbyggingssonen ved Djupsjølia og på grensen mot Krødsherad kommune[12]. Kriteriene for godkjenningen var at retningslinjene i den regionale planen må legges til grunn ved videre planlegging av områdene. I skrivet fra regjeringen står det at ***Dette innebærer at det blant annet ikke skal bygges på myr.***

Myr

Det er mye myr i området, og vi kan ikke se hvordan utbygging ikke skal gå utover myra. Myr er det beste eksempelet vi har på at natur og klima henger sammen.

<u>Myr - klima</u>

Myra er det beste karbonfangst og lagringssystemet vi har.

Myr er en type våtmark som inneholder store mengder karbon lagret gjennom tusenvis av år. Planter som dør i myra synker ned i vannet og danner dype lag torv. Den totale karbonmengden i alle verdens myrer er omtrent like stor som i atmosfæren, i følge NIBIO[13]. Norske myrer lagrer på fem prosent av landarealet minst 950 millioner tonn karbon, tilsvarende ca 3500 millioner tonn CO2 eller Norges årlige utslipp av klimagasser i 66 år.

<u>Myr - natur</u>

Norge har minst 400 karplanter og 300 mosearter som lever i våtmark. I norske våtmarker lever 47 av Europas 50 torvmoser og mer enn 3000 arter leddyr, de fleste insekter.

De næringsrike myrene i lavlandet er levested for mange arter. Der kan det være mer enn 200 planter, 75 rødlistede plantearter, deriblant sjeldne orkideer. Spesialister blant plantene og insektene har tilpasset seg livet på myra. Det øverste laget av torvmoser på myr kan inneholde store mengder edderkopper og insekter.

Våtmarkene er viktige hekke- og rasteplasser for mange trekkfugler. Mange fugler overvintrer i våtmark eller holder til der mens de skifter fjær. Mange vadefugler er avhengige av våtmark, det samme er også andre fuglearter som gjess, ender, riksefugler og spurvefugl[14].

---

[11] Regional plan for Norefjell – Reinsjøfjell 2020-2035 (viken.no)
[12] Utvider utbyggingssonen for fritidsbebyggelse i Sigdal kommune - regjeringen.no
[13] https://www.nibio.no/tema/miljo/tiltaksveileder-for-landbruket/tiltak-mot-klimagassutslipp-fra-landbruket/myr-og-klimagasser
[14] Derfor er myr og våtmark viktige - regjeringen.no

Vannforvaltning

Djupsjøbekken og Storleinåsen og i øst mot grensa til Krødsherad. I sør strekker området seg til sørenden av Hornsjøen.

Det er viktig at vannområdene kartlegges godt, og at man hindrer avrenning Det må tas vannprøver før, under og etter arbeidet.

Renseanlegg

Godkjente renseanlegg for beregnet antall hytter må være på plass før hyttene. Vi viser til nylig hyttebygging på Høgevarde i Flå kommune, der de ikke har klart utslippskravene sine fordi de har bygget flere hytter enn hva renseanlegget har kapasitet for.

Miljødirektoratet jobber for å bedre miljøtilstanden i norske vann. Fysiske restaureringstiltak for å bedre miljøtilstanden i vann er blitt prioritert, som følge av at Klima- og miljødepartementet har lagt opp til å styrke arbeidet med restaurering av vassdrag i perioden 2021-2030. Tiltakene skal blant annet åpne bekker, forbedre leveforholdene for fisk og andre arter i vann, hindre at vann gror igjen av planter, eller redusere effektene av menneskelig aktivitet som utslipp av kloakk og annen type forurensning[15].

Utredningen fra NIVA og Havforskningsinstituttet anbefaler at det innføres nitrogenrensning på alle renseanlegg for avløp. Forurensningsmyndighetene har fulgt opp denne anbefalingen ved at Miljødirektoratet nå anbefaler at Statsforvalteren skal kreve nitrogenfjerning på en rekke kommunale avløpsanlegg med utslipp til Oslofjordens nedbørsfelt[16].

Som en del av arbeidet med å bedre vannmiljøet i regionen, må alle nye renseanlegg ha topp nivå innenfor nitrogen- og fosforrensing. Reduksjon av utslipp av organisk materiale og næringssalter fra avløp er et av tiltakene som mange forskere mener vil ha god effekt for bedre vannkvaliteten og hindre høy vekst av uønskede alger.

Friluftsliv

Det er planlagt utbygging i områder som er kartlagt og vurdert i Naturbase til svært viktige friluftsområder. Vi ber om at utbygging innenfor slike områder vurderes nøye og begrenses.

Sigdal kommune ønsker ifølge planprogrammet «å flytte oppmerksomheten fra å være en hyttekommune til en reiselivskommune» med attraktive friluftsområder. Vi viser til et sitat fra Norsk Friluftsliv, paraplyorganisasjon for 17 frivillige friluftslivsorganisasjoner, om at «natur er en grunnleggende forutsetning for utøvelse av friluftsliv. Å bevare verdifull natur og forvalte den på en bærekraftig måte er derfor en naturlig del av friluftslivet[17].»

---

[15] 24 millioner til bedre vannmiljø - Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no)
[16] NIVA Open Access Archive: Utredning av behovet for å redusere tilførslene av nitrogen til Ytre Oslofjord (unit.no)
[17] NATURFORVALTNING - Norsk Friluftsliv

Planprogrammet nevner den statlige definisjonen av friluftsliv som «opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse[18]» Miljødirektoratet påpeker i sin veileder om «Friluftsliv i arealplanlegging» at naturopplevelsen er et viktig element i friluftslivet[19].

FNF Buskerud vil påpeke at friluftsliv er noe annet enn reiseliv. Med det betydelige omfanget av utbygging som Sigdal kommune legger opp til, med alpininfrastrukturinngrep i høyfjellet og omfattende utbygging av fritidsbebyggelse og andre byggeformål i fjellområdet, vil store nåværende inngrepsfrie natur- og friluftsområder påvirkes negativt. Dette er svært uheldig da området med stor sannsynlighet mister sin attraktivitet for besøkende og hyttebeboere, og at friluftslivs- og landskapsverdier kraftig forringes eller går tapt.

Norefjell-området er viktig i nasjonal sammenheng og er viktige friluftsområder for en stor befolkning på Østlandet. Miljødirektoratets Naturbase beskriver blant annet hytteområdene fra Djupsjøen mot Haglebu som svært viktige friluftsområder[20]. Utbygging i slike områder strider mot anbefalinger etter Naturbase og vil, hvis gjennomført, påvirke store og viktige friluftsområder på Norefjells vestside. Dette vil ramme nåværende og kommende generasjoners friluftslivsmuligheter i området.

Utbyggingen må hensynta «Felles sti og løypeplan for Norefjell- Reinsjøfjell» som er under utarbeidelse[21].

Medvirkning

Vi mener at Sigdal kommune bør gjøre det enda enklere for privatpersoner og frivillige organisasjoner å medvirke, både i forbindelse med denne høringen, og i andre saker.

Høringsradaren

Forum for natur og friluftsliv (FNF) jobber for å påvirke relevante plan- og saksprosesser som har konsekvenser for naturverdier og friluftsliv. I vårt arbeide med å finne aktuelle saker, opplever vi at det er stor variasjon i hvordan landets kommuner formidler denne informasjonen. For å få en bedre oversikt over hvilke saker relatert til natur og friluftsliv som er på høring, har vi derfor lansert høringsverktøyet «Høringsradaren[22]».

Høringsradaren er et verktøy for å gi engasjerte medlemmer i natur- og friluftslivsorganisasjonene en **enkel oversikt over hvilke relevante saker for natur og friluftsliv som er på høring** fra kommunene, staten og andre myndigheter.

I vårt arbeide med å oppdatere høringsradaren, er vi jevnlig inne på alle kommunenes nettsider for å finne aktuelle natur- og friluftslivssaker som er på høring.

Vi synes det kan være utfordrende å finne frem til aktuelle saker på Sigdal kommune sin nettside. Kommunen har en fin «snarvei» på forsiden av hjemmesiden som heter «Høringer». Det er bra, men når vi klikker inn på denne kommer vi inn på «Kunngjøringer». Det ser heller ikke ut som om listen med kunngjøringer er helt oppdatert. Vi kan for eksempel ikke se at denne

[18] Meld. St. 18 (2015–2016) - regjeringen.no
[19] friluftsliv i arealplanlegging - Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no)
[20] Naturbase faktaark
[21] Felles sti- og løypeplan for Norefjell-Reinsjøfjell - Viken fylkeskommune
[22] https://hoeringsradaren.no/

høringen ligger der. Vi ble tipset om denne høringen på e-post fra andre berørte parter. Denne saken hadde gått under radaren om vi ikke hadde blitt tipset fra andre berørte parter.

Vi lurer derfor på hvorfor ikke alle høringer er på et sted?

Å måtte lete seg frem til aktuelle høringer er ikke med på å forenkle medvirkningsprosessen.

Vi ser også at flere aktuelle saker som bør være åpne for allmennheten, kun noteres i møtekalender/ saksoversikt. Her er det ikke lett å finne frem, og det er vanskelig å medvirke. I vår leten etter aktuelle saker, ser vi ofte at saksprotokoll heller ikke er lagt ut. Vi synes derfor at saker i møtekalenderen kan opplyses bedre. Vi mener også at saker som ikke er på høring fører til at beslutninger tas med et dårligere kunnskapsgrunnlag, og flere av disse sakene bør være på høring.

Vi i FNF synes at dette er en unødvendig komplisering av medvirkningsprosesser i Sigdal kommune. Vi antar at kommunen ikke bevisst holder disse planene unna tilgjengelighet og medvirkning, men undres over kommunens valg rundt offentliggjøring.

Vi ønsker at kommunen gjør det lettere for høringsparter å medvirke i fremtidige prosesser.

Vi ber Sigdal kommune oppdatere nettsiden sin, og gjøre det enklere for folk flest å finne frem til aktuelle høringer. Alle aktuelle høringer med betydning for natur- og friluftsliv må legges ut under høringer, og relevante saker som legges ut i postlister må også synliggjøres.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Buskerud
På vegne av våre tilsluttede organisasjoner

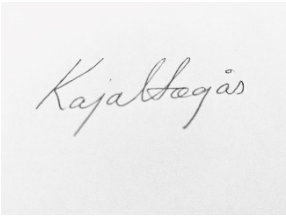

_____

Kaja Høgås
Koordinator
FNF Buskerud